

Gosod amcanion llesiant – Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Blwyddyn Archwilio: 2022-2023

Dyddiad cyhoeddi: Mai 2023

Cyfeirnod: 3497A2023

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a wnaed yn unol â swyddogaethau statudol.

Os bydd y ddogfen hon yn derbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth drin ceisiadau sy'n ddisgwyliedig gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiad ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru ar swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Cynnwys

Cefndir: Ein harchwiliadau o osod amcanion llesiant	4
Cynnal ein harchwiliad yn y Llyfrgell	5
Sut a phryd y gosododd y Llyfrgell ei hamcanion llesiant	5
Yr hyn a chanfuom: Dangosodd y Llyfrgell ymrwymiad clir i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a rhoi ei hamcanion llesiant wrth wraidd ei chynllunio strategol, ond roedd lle i wella ei hystyried o dueddiadau'r dyfodol, amcanion sefydliadau eraill, ac yn cynnwys amrywiaeth lawn y boblogaeth	7
Argymhellion	12
Atodiad 1: Cwestiynau allweddol a beth oeddem yn chwilio amdano	13

Cefndir: Ein harchwiliadau o osod amcanion llesiant

- 1 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) yn gosod 'dyletswydd lles' ar 48 o gyrff cyhoeddus. Mae'r ddyletswydd yn gofyn i'r cyrff hynny osod a chyhoeddi 'amcanion llesiant' sydd wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o'u cyfraniad at gyflawni pob un o saith nod llesiant cenedlaethol y Ddeddf.¹ Rhaid iddynt hefyd gymryd pob cam rhesymol, wrth arfer eu swyddogaethau, er mwyn cyflawni'r amcanion hynny.
- 2 Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal archwiliadau i asesu i ba raddau y mae cyrff cyhoeddus wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod eu hamcanion llesiant.² Rydym yn cynnal rhaglen dreigl o'r archwiliadau hyn, hyd at ddechrau 2025.³
- 3 Mae gwneud rhywbeth yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn golygu gweithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain'. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i gorff cyhoeddus ystyried y pum ffordd o weithio: tymor hir, integreiddio, cynnwys, cydweithio, ac atal.⁴
- 4 Gwnaethom gynllunio fframwaith asesu i'n galluogi i asesu i ba raddau y mae cyrff cyhoeddus wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod eu hamcanion llesiant. Mae **atodiad 1** yn nodi mwy o wybodaeth ar ein dull gweithredu, gan gynnwys set o 'ddangosyddion cadarnhaol' sy'n dangos sut allai da edrych.
- 5 Wrth ddylunio ein dull o weithredu, gwnaethom ystyried yr hyn y gallem ei ddisgwyl yn rhesymol gan gyrff cyhoeddus ar hyn o bryd. Dylai cyrff cyhoeddus fod yn gyfarwydd bellach â'r egwyddor datblygu cynaliadwy a ffordd o weithio a bod yn ceisio eu cymhwyso mewn ffordd ystyrlon. Ar yr un pryd, rydym yn gwerthfawrogi bod cyrff cyhoeddus yn dal i ddatblygu eu profiad wrth gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod amcanion llesiant. Felly mae'r archwiliadau'n cynnwys ystyried o sut mae cyrff cyhoeddus yn cymhwyso eu dysgu a sut y gallai nhw wella yn y dyfodol.

¹ Y saith nod llesiant cenedlaethol yn Gymru lewyrchus, Cymru gadarn, Cymru iachach, Cymru fwy cyfartal, Cymru gydlynol, Cymru o gymunedau cydlynus, Cymru o ddiwylliant bywiog a iaith Gymraeg ffyniannus, a Chymru sy'n gyfrifol drwy'r byd.

² Adran 15 (1) (a) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

³ Y Archwilydd Cyffredinol rhaid cynnal archwiliadau dros y cyfnod nodir yn y Ddeddf, pa yn dechrau flwyddyn cyn etholiad Senedd gan ddod i ben flwyddyn ac un diwrnod cyn etholiad y Senedd ganlynol.

⁴ Adran 5 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Cynnal ein harchwiliad yn y Llyfrgell

- 6 Nod yr archwiliad hwn oedd:
- rhoi sicrwydd ar y graddau y defnyddiodd Llyfrgell Genedlaethol Cymru (y Llyfrgell) yr egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei hamcanion llesiant; a
 - nodi cyfleoedd i'r Llyfrgell wreiddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy ymhellach wrth osod amcanion llesiant yn y dyfodol.
- 7 Aethon ni ati i ateb y cwestiwn cyffredinol 'i ba raddau y mae'r Llyfrgell wedi gweithredu yn unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei hamcanion llesiant newydd'. Gwnaethom hyn trwy archwilio'r cwestiynau canlynol:
- A oedd y broses a roddodd y Llyfrgell ar waith i osod ei hamcanion llesiant a ategir gan yr egwyddor datblygu cynaliadwy?
 - A yw'r Llyfrgell wedi ystyried sut y bydd yn sicrhau y gall wireddu ei hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy?
 - A yw'r Llyfrgell wedi rhoi trefniadau ar waith i fonitro cynnydd a gwella sut mae'n cymhwysu'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei hamcanion llesiant?
- 8 Buom yn trafod yr amseru, y dogfennau, ac unigolion allweddol y dylem siarad â nhw gyda'r Llyfrgell.
- 9 Rydym yn casglu ein tystiolaeth drwy:
- adolygu dogfennau allweddol;
 - rhedeg gweithdy gyda phobl allweddol a oedd yn gysylltiedig â gosod yr amcanion llesiant; ac
 - wrth siarad â phrif gyswllt y Llyfrgell yn Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol.

Sut a phryd y mae'r Llyfrgell yn gosod ei hamcanion llesiant

- 10 Dechreuodd y Llyfrgell weithio ar osod amcanion llesiant newydd yn ystod 2020. Yna cyhoeddodd yr hyn y mae'n ei ddisgrifio fel ei 'amcanion strategol a lles' ym mis Ebrill 2021 yn 'Llyfrgell i Gymru a'r Byd: Cynllun Strategol 2021-26'. Mae **Arddangos 1** yn nodi'r amcanion llesiant a'r 'amcanion gweithredol' pellach i'w cefnogi.
- 11 Fe wnaeth y Llyfrgell hefyd gyhoeddi datganiad llesiant, yn unol â gofynion y Ddeddf. Mae'r cynllun strategol a'r datganiad llesiant ar [wefan y Llyfrgell](#).
- 12 Mae adran 7 o'r Ddeddf yn nodi'r gofyniad i gyhoeddi datganiad llesiant a'r hyn y mae'n rhaid iddo gwmpasu. Nid yw datganiad y Llyfrgell yn ymdrin yn llawn â phob un o'r elfennau gofynnol, yn benodol y rhai sy'n ymwneud â sut y mae o'r farn ei bod wedi gosod amcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, sut

mae'n cynnig llywodraethu ei hun, sut y bydd yn cadw'r camau dan sylw a sut mae'n cynnig sicrhau bod adnoddau'n cael eu dyrannu'n flynyddol at ddiben cymryd camau o'r fath. Nid yw cwmpas yr archwiliad hwn yn ymestyn i archwiliad manwl o'r datganiad. Fodd bynnag, rydym wedi gwneud argymhelliad i lywio'r gwaith o ddatblygu datganiad yn y dyfodol.

Arddangosyn 1: Amcanion llesiant y Llyfrgell a chefnogi amcanion gweithredol, fel y nodir yn y Cynllun Strategol 2021-26

1. Trin a gofalu am gof y genedl
 - 1.1 Cofnodi Cymru gyfoes
 - 1.2 Ymroi i amrywedd
 - 1.3 Rhagori mewn diogelu a thrin gwybodaeth

2. Gosod y sylfaen ar gyfer economi wybodaeth
 - 2.1 Gwybodaeth sy'n ysgogi ac ysbrydoli
 - 2.2 Creu cyfleon i gyfranogi
 - 2.3 Gwella profiad y defnyddiwr

3. Bod yn ganolog i fywyd Cymru
 - 3.1 Cysylltu cymunedau
 - 3.2 Rhannu casgliadau
 - 3.3 Hyrwyddo Cymru fyd-eang

4. Grymuso ymchwil a dysg
 - 4.1 Galluogi ymchwil ac arloesedd
 - 4.2 Cefnogi addysg ffurfiol
 - 4.3 Hybu dysgu anffurfiol

Yr hyn a chanfuom

Dangosodd y Llyfrgell ymrwymiad clir i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a rhoi ei hamcanion llesiant wrth wraidd ei chynllunio strategol, ond roedd lle i wella ei hystyriaeth o dueddiadau'r dyfodol, amcanion sefydliadau eraill, a chynnwys amrywiaeth lawn y boblogaeth

Y broses ar gyfer gosod yr amcanion llesiant

Proses gynllunio

- 13 Wrth osod ei hamcanion llesiant newydd, aeth y Llyfrgell ati i wella ar sut y gosododd ei hamcanion llesiant cyntaf yn 2017. Mae'n awyddus hefyd i ymateb i ganfyddiadau gan Lywodraeth Cymru a gomisiynwyd gan 'Adolygiad Teilwredig' (Mawrth 20 20), ac wedi gofyn am gyngor ac adborth gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Mynegodd uwch arweinwyr y buom yn siarad â nhw fel rhan o'n harchwiliad ymrwymiad i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a chyflawni cyfrifoldebau'r Llyfrgell o dan y Ddeddf.
- 14 Un newid sylweddol oedd y penderfyniad i roi'r amcanion llesiant wrth wraidd y Cynllun Strategol. Mae gwneud hynny yn helpu i sicrhau bod y Llyfrgell mewn sefyllfa dda i sicrhau'r cyfraniad gorau posibl ar draws y nodau llesiant. Mae Thyn cynrychioli newid yng nealltwriaeth y Llyfrgell o'r ffordd orau o gyflawni ei dyletswyddau o dan y Ddeddf ac yn adlewyrchu canllawiau statudol. Mae hefyd yn adlewyrchu argymhelliad Adolygiad Wedi'i deilwra. Roedd amcanion llesiant blaenorol y Llyfrgell yn is-set o amcanion corfforaethol iddo, ac fe'u nododd yn ôl-weithredol.

Sail dystiolaeth

- 15 Wrth osod ei hamcanion llesiant newydd, roedd y Llyfrgell yn ystyried risgiau a chyfleoedd. Tynnodd ar y prif ffynonellau tystiolaeth canlynol:
 - ei wybodaeth ei hun am berfformiad yn erbyn amcanion corfforaethol blaenorol a dangosyddion perfformiad allweddol.
 - Yr Adolygiad Teilwredig, a oedd yn asesu perfformiad y Llyfrgell ac yn ystyried sut y dylai baratoi ar gyfer heriau y mae'n eu hwynebu dros y deng mlynedd canlynol.
 - Ymgysylltu mewnol â'r Bwrdd, y Tîm Gweithredol a'r Grŵp Cyflawni (Penaethiaid Adran), a gweithdai gyda staff.
 - Ymarfer ymgynghori allanol i ddatblygu'r cynllun strategol.

- 16 Tynnodd y Llyfrgell ar ei hasesiad o berfformiad yn erbyn ei hamcanion corfforaethol blaenorol i help nodi blaenoriaethau ar gyfer gweithredu yn y dyfodol. Mae adroddiad blynyddol 2019-20 y Llyfrgell yn rhoi disgrifiad lefel uchel o sut roedd gweithgarwch i gyflawni'r amcanion corfforaethol blaenorol wedi cyfrannu at y nodau llesiant cenedlaethol. Nid oedd yn cynnwys mesurau perfformiad na gwerthusiad o gynnydd. Ond mae'r Llyfrgell ar wahân yn cynhyrchu gwybodaeth fonitro fanylach, gan gynnwys adrodd i Lywodraeth Cymru fel rhan o drefniadau nawdd.
- 17 Rhoddodd yr Adolygiad Teilwra ddadansoddiad amserol ac eang o berfformiad y Llyfrgell a rhai heriau allweddol yn y tymor canolig a thymor hwy. Gwnaeth 34 o argymhellion, gan gynnwys meysydd i'w gwella sy'n berthnasol i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae'r heriau'n ymwneud â chynaliadwyedd ariannol a'r angen i gynnal isadeiledd y Llyfrgell, tra hefyd yn ymestyn ei chyrrhaeddiad drwy wasanaethau digidol. Mae'r materion hyn i'w gweld yn yr amcanion llesiant a'r Cynllun Strategol.
- 18 Mae'r Cynllun Strategol hefyd yn amlinellu sawl ffactor fydd yn parhau i effeithio ar waith y Llyfrgell. Maen nhw'n ymwneud â newidiadau polisi, heriau ariannol, problemau hirsefydlog sy'n ymwneud â chydardoldeb a symudedd cymdeithasol, effaith y pandemig a digideiddio. Mae'r Strategaeth yn nodi y bydd angen i'r Llyfrgell ystyried y materion hyn os yw am wireddu ei hamcanion a'i gweledigaeth llesiant. Gallai'r Llyfrgell gryfhau ei dull o osod ei hamcanion drwy roi ystyriaeth bellach i'r risgiau a'r cyfleoedd tymor hwy sy'n gysylltiedig â'r heriau hyn. Gallai hyn gynnwys tynnu ar adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol neu wybodaeth duedd berthnasol arall, megis newidiadau mewn datblygiadau technolegol, ac archwilio'r effaith bosibl ar ei dyfodol.
- 19 Serch hynny, un o swyddogaethau craidd y Llyfrgell yw 'cadw', sy'n cael ei ddisgrifio fel un sy'n sicrhau 'bod y wybodaeth a ymddiriedwyd i'n gofal yn parhau i fod ar gael ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol'. Mae'r Llyfrgell wedi cyfieithu hyn yn amcanion llesiant sydd â'r nod o sicrhau buddion hirdymor.

Ymgynghori a chyfranogiad

- 20 Nododd yr Adolygiad Teilwriedig hefyd y gallai'r Llyfrgell wneud mwy i ddeall gofynion y gynulleidfa ac, yn y blynyddoedd diwethaf, nad oedd wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â'r cyhoedd ar unrhyw un o'i chynlluniau ar gyfer y dyfodol.
- 21 Cymerodd y Llyfrgell agwedd wahanol wrth osod ei hamcanion llesiant newydd, gan lansio ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Mai 2020 ar ei gweledigaeth ar gyfer y dyfodol. Roedd yr ymgynghoriad yn gofyn am farn gan grwpiau nad yw'r Llyfrgell wedi cymryd rhan o'r blaen, ac mae rhai ohonynt yn adlewyrchu bylchau a nodwyd drwy'r Adolygiad Teiliwredig. Tynnodd sylw at ei ymwneud ag Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol, a hwyluswyd gan swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, fel esiampl nodedig o ymwneud â lleisiau newydd a oedd yn cynnig persbectif nad oedd y Llyfrgell wedi'i chlywed o'r blaen.

- 22 Roedd y Llyfrgell yn targedu grwpiau a oedd yn cynrychioli defnyddwyr posib a chyfredol. Fodd bynnag, cynhaliwyd ymgynghoriad yn ystod anterth y pandemig ac felly nid oedd mor helaeth ag y gallai fod wedi bod fel arall. Paratôdd ddogfen a fideo ymgynghori a sicrhau y gallai pobl ymgysylltu ar-lein neu wyneb yn wyneb. Mae hyn yn cynnwys pum gweithdy allanol ac 81 o ymatebion ysgrifenedig, sy'n cwmpasu sefydliadau rhanddeiliaid ac aelodau'r cyhoedd.
- 23 Gofynnodd y Llyfrgell am drawsdoriaid barn yn yr ymgynghoriad. Roedd hyn yn cynnwys sylw ar draws sawl nodwedd warchoddedig (fel y'i diffinnir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010). Fodd bynnag, gallai'r Llyfrgell fod wedi mynd llawer pellach i sicrhau cynrychiolaeth lawnach. Er enghraifft, nid oedd yn cynnwys grwpiau penodol yn cynrychioli pobl anabl, pobl dan oed ethnig, na phobl LHDTQ+. Mae'r Llyfrgell yn nodi rhanddeiliaid yn ôl-weithredol nad oedd yn eu cynnwys yn yr ymgynghoriad ond y gallai ei helpu i gael effaith ehangach ar draws y nodau llesiant. Crybwyllasant ei bod yn bwriadu ymgysylltu â mwy o randdeiliaid pan fyddant nesaf yn gosod amcanion llesiant.
- 24 Dywedodd y Llyfrgell hefyd fod y pandemig yn cynyddu ei ymwybyddiaeth o'r angen i ddeall ei chynulleidfaoedd. Nododd fod hyn yn sail i drafod pwrpas craidd gweithgareddau, eu gwerth i ddefnyddwyr, dulliau ymgysylltu, a dulliau amgen o ddarparu gwasanaethau.

Cynllunio i wella llesiant

- 25 Awgrymodd yr Adolygiad Teilwra fod gan y Llyfrgell 'y potensial i gefnogi llawer mwy o amcanion polisi cyhoeddus Llywodraeth Cymru'. Nododd y gallai ystyriaeth fwy helaeth o'r cyfleoedd hyn helpu'r Llyfrgell i wneud cyfraniad ehangach at lesiant a 'denu ffynonellau cyllid i gefnogi rhaglenni ychwanegol'. Mae'n osgoi enghreifftiau o addysg a sgiliau, iechyd a thai, a llywodraeth leol. Roedd yr adolygiad hefyd yn awgrymu y dylai'r Llyfrgell archwilio neu ddatblygu cyfleoedd cydweithredol ymhellach gydag amrywiaeth o gyrff, gan gynnwys addysg ôl-16, Cyngor Ceredigion a phartneriaid lleol eraill, ac orielau lleol, archifau a llyfrgelloedd.
- 26 Mae'r Llyfrgell yn ymgysylltu â llawer o sefydliad partner allweddol wrth ddatblygu ei amcan. Roedd hyn yn cynnwys llyfrgelloedd eraill a sefydliadau cysylltiedig, cyrff addysg uwch ac addysg bellach, a chyrrff ddiwylliannol eraill. Mae'n aelod o Bartneriaeth Cymru Hanesyddol⁵ ac yn rhannu cynlluniau ar gyfer ei hamcanion llesiant newydd â'r grŵp hwnnw. Ond neu'r Llyfrgell ni wnaeth ymgysylltu â Chyngor Ceredigion a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Bu'r Llyfrgell yn ymwneud â llawer o sefydliadau partner allweddol wrth ddatblygu ei hamcanion. Roedd hyn yn cynnwys llyfrgelloedd eraill a sefydliadau cysylltiedig, cyrff addysg uwch ac addysg bellach, a chyrrff diwylliant eraill. Mae'n aelod o Bartneriaeth Cymru Hanesyddol ac yn rhannu cynlluniau ar gyfer ei hamcanion llesiant newydd

⁵ Mae Partneriaeth Cymru Hanesyddol yn cynnwys Cadw, Amgueddfa Cymru (Amgueddfa Genedlaethol Cymru) y Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, a'r Llyfrgell.

â'r grŵp hwnnw. Ond neu'r Llyfrgell ni wnaeth ymgysylltu â Chyngor Ceredigion a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

- 27 Ystyriodd y Llyfrgell sut y gall gyfrannu at wahanol nodau llesiant a phwy y gallai fod angen gweithio gyda nhw i gyflawni hynny. Adlewyrchir y cyfleon hyn yn yr amcanion llesiant terfynol a'r camau cysylltiedig.
- 28 Derbyniodd y Llyfrgell ei Gyfnod o Lythyr Cylch Gwaith y Llywodraeth gan Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2021, ar ôl i'w strategaeth gael ei chyhoeddi. Mae'r cylch gwaith yn ymdrin â gweithgareddau sy'n cysylltu â gwahanol feysydd o gyfrifoldeb y llywodraeth ac yn cyfrannu at sawl nod llesiant. Mae aliniad eang rhwng yr amcanion a'r llythyr cylch gwaith.
- 29 Gosododd y Llyfrgell ei hail set o amcanion llesiant cyn llawer o bartneriaid a chyn i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyhoeddi eu cynlluniau llesiant diwygiedig (a fydd yn ddyledus erbyn Mai 2023). Dywedodd wrthym fod gweithio i wahanol amserlenni cynllunio yn ei gwneud hi'n anodd cysoni amcanion ar draws sefydliadau. Rydym yn gwerthfawrogi hyn, er bod gan y cyrff hynny amcanion corfforaethol neu les presennol. Mae'r Llyfrgell yn cydnabod yr angen i barhau i adeiladu partneriaethau (**gweler paragraff 33**). Mae cyfleoedd iddo roi ystyriaeth ehangach i amcanion a blaenoriaethau partneriaid, a phartneriaid posibl, wrth osod amcanion llesiant yn y dyfodol. Gallai hyn ei helpu i nodi cyfleoedd newydd a manteisio i'r eithaf ar ei effaith.

Cyflawni'r amcanion llesiant

- 30 Mae dwy ddogfen allweddol yn cefnogi Cynllun Strategol y Llyfrgell: cynllun gweithredol pum mlynedd (tymor y llywodraeth) a chynllun gweithredol blynyddol. Mae'r cynlluniau gweithredol hyn yn nodi sut y bydd camau tymor byr a chanolig yn cyflawni'r weledigaeth a'r amcanion llesiant.
- 31 Mae gweithio gydag eraill yn nodwedd amlwg o'r Cynllun Strategol. Mae'r Llyfrgell wedi ystyried yn glir sut y gall gynnwys pobl wrth gyflawni ei hamcanion llesiant, fel y tystia gweithgarwch cyfranogiad y cyhoedd a gynlluniwyd, megis:
 - 'Cynyddwn gyfleoedd i wirfoddoli ac ymgysylltu â'r casgliadau yn ddigidol, gan ddefnyddio dulliau megis cyfrannu torfol'.
 - 'Byddwn yn datblygu dulliau a sianeli ar gyfer gweithredu ar y cyd â'r cyhoedd i ddehongli ein hanes a'n diwylliant ar y cyd'.
- 32 Mae'r Cynllun Strategol hefyd yn cynnwys camau sy'n dangos ystyriaeth o sut y gall y Llyfrgell gryfhau'r ymwneud drwy dynnu barn defnyddwyr a'r gymuned ehangach:
 - 'Byddwn ni'n sicrhau bod adborth y defnyddiwr a llais y defnyddiwr yn ganolog i ddatblygiad ein gwasanaethau'.
 - 'Byddwn ni'n sefydlu cysylltiadau gyda chymunedau a chynulleidfaoedd newydd'.

- 33 Mae'r Cynllun Strategol hefyd yn dangos bod y Llyfrgell yn bwriadu cryfhau ac ehangu ei pherthynas â phartneriaid allweddol i wireddu ei hamcanion a'i gweledigaeth llesiant. Er enghraifft:
- 'Byddwn yn meithrin perthynas gyda Sefydliadau Addysg Uwch a thimau ymchwil sydd â diddordeb yn y casgliadau'.
 - 'Byddwn yn ymchwilio i gyfleoedd i weithio mewn partneriaeth i gefnogi dysgu anffurfiol mewn cymunedau ledled Cymru'.
- 34 Mae gan y Llyfrgell, fel cyrff nodedig eraill, gylch gwaith gan Lywodraeth Cymru sy'n cwmpasu tymor cyfredol y llywodraeth (hyd at fis Mai 2026) ond dim ond cyllidebau blynyddol dangosol a ddarparwyd dros y tymor. Dywedodd y Llyfrgell wrthym fod hyn yn ei gwneud hi'n anodd cynnal cynllunio tymor canolig gyda hyder, yn enwedig ar gyfer rheoli ei hystâd a phrosiectau cyfalaf fel gweithio tuag at allyriadau carbon sero-net. Gwnaeth yr Adolygiad Wedi'i deilwra hefyd sylwadau ar y mater hwn. Mae cofrestr risg y Llyfrgell yn nodi risgiau allweddol yn ymwneud â chyllid, staffio a gallu storio gyda sgôr risg gweddilliol 'uchel iawn'. Mae hyn yn tynnu sylw at y ffaith y bydd diffyg adnoddau yn effeithio ar allu'r Llyfrgell i gynnal cynlluniau gweithredol ac, yn y pen draw, cyflawni ei hamcanion llesiant.

Monitro'r amcanion llesiant

- 35 Mae'r Llyfrgell wedi datblygu trefniadau priodol i fesur a monitro cynnydd ar gyflawni'r camau i gyflawni ei hamcanion llesiant a'i gweithredoedd cysylltiedig yn ei chynlluniau gweithredol. Mae targedau chwarterol neu flynyddol yn cyd-fynd â'r camau gweithredu. Mae'r Llyfrgell yn rhoi diweddariadau i'w is-bwyllgor Perfformiad ac Ansawdd. Er nad ydym wedi adolygu trefniadau perfformiad yn fanwl, edrychom ar Ddiweddariad Chwarter 4 2021-22. Gwelsom ei fod yn cynnwys diweddariadau ar gynnydd, yn gysylltiedig â'r amcanion a'r camau llesiant yn y cynllun gweithredol.
- 36 Mae'r Llyfrgell wedi datblygu 'Fframwaith Effaith' i fesur canlyniadau a manteision hirdymor ei Gynllun Strategol, amcanion llesiant a gweithgareddau cysylltiedig. Mae'r fframwaith yn nodi 'canlyniadau strategol allweddol' lefel uchel. Mae gan bob canlyniad strategol fudd(au) hirdymor a chysylltu â'r nodau llesiant cenedlaethol. Bwriad y Llyfrgell yw gwerthuso'r canlyniadau strategol drwy ddulliau meintiol ansoddol a (lle bo modd).
- 37 Mae'r Llyfrgell hefyd yn treialu'r 'Europeana Impact Playbook' ar rai gweithgareddau digidol ac ymgysylltu. Menter yr Undeb Ewropeaidd yw Europeana, ac mae'r llyfr chwarae yn ddull cam wrth gam i helpu gweithwyr treftadaeth ddiwylliannol i ddylunio, mesur ac adrodd eu heffaith. Mae'r Llyfrgell yn ymgorffori ei chanlyniadau strategol yn y llyfr chwarae i fesur effaith mewn perthynas â'i Chynllun Strategol a'i hamcanion llesiant. Os bydd yn llwyddiannus, bydd y Llyfrgell yn cymhwyso'r dull o gynllunio gweithredol eraill.
- 38 Nid ydym wedi adolygu effeithiolrwydd y fframwaith effaith ac mae'r Europeana Impact Playbook yn dal i fod ar gyfnod prawf. Fodd bynnag, mae'n gadarnhaol

gweld bod y Llyfrgell yn cymryd camau i fesur effaith a chanlyniadau hirdymor, yn ogystal â monitro cynnydd tymor byr ar gamau gweithredu. Bydd angen i'r Llyfrgell barhau i ddysgu o'r dulliau hyn a'u mireinio, yn ôl yr angen.

Argymhellion

- A1** Dylai'r Llyfrgell adeiladu ar y cynnydd y mae wedi'i wneud wrth gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy drwy ymgymryd â'r canlynol wrth osod amcanion llesiant yn y dyfodol:
- Rhoi ystyriaeth fanylach i dueddiadau, risgiau a chyfleoedd perthnasol yn y dyfodol (**gweler paragraff 18**).
 - Ymestyn ei rwydweithiau rhanddeiliaid a cheisio cynnwys pobl sy'n adlewyrchu holl amrywiaeth Cymru (**gweler paragraffau 22-23**).
 - O ystyried sut y gallai gwaith y Llyfrgell gefnogi amcanion partneriaid, ac i'r gwrthwyneb (**gweler paragraff 29**).
- A2** Dylai'r Llyfrgell sicrhau ei bod yn cwmpasu'r ystod lawn o ofynion statudol wrth ddatblygu ei datganiad llesiant nesaf, gan gynnwys sut y mae o'r farn ei bod wedi gosod amcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy (**gweler paragraff 12**).

Atodiad 1

Cwestiynau allweddol a'r hyn yr ydym yn edrych amdano

Mae'r tabl isod yn nodi'r cwestiwn hoffem ateb wrth gynnal yr archwiliad hwn, ynghyd â rhai is-gwestiynau i lywio ein casglu tystiolaeth. Mae hefyd yn cynnwys rhai 'dangosyddion cadarnhaol' sydd wedi'u teilwra i'r archwiliad hwn, wedi'u haddasu o'r rhai yr ydym wedi'u defnyddio o'r blaen i lywio ein harchwiliadau egwyddor datblygu cynaliadwy. Nid rhestr wirio yw'r rhestr hon, ond yn hytrach set ddarluniadol o nodweddion sy'n disgrifio sut allai da edrych.

I ba raddau mae'r corff wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei amcanion llesiant newydd?

Cynllunio: A oedd y broses a roddwyd y corff ar waith i osod ei amcanion llesiant yn sail i'r egwyddor datblygu cynaliadwy?

<p>Ydy'r corff wedi defnyddio data a deallusrwydd arall i ddeall angen, risgiau a chyfleoedd a sut y gallen nhw newid dros amser?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gan y corff asesiad clir a chytbwys o gynnydd yn erbyn amcanion llesiant blaenorol sydd wedi'u defnyddio i lywio dealltwriaeth y corff o'r 'fel y mae' / angen tymor byr. • Mae'r corff wedi gosod amcanion llesiant ar sail dealltwriaeth dda o angen, risg a chyfleoedd ar hyn o bryd ac yn y dyfodol gan gynnwys dadansoddi tueddiadau'r dyfodol. Mae'n debygol y bydd hyn yn cael ei dynnu o ystod o ffynonellau lleol a chenedlaethol, megis: <ul style="list-style-type: none"> – Aseidiadau llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus – Aseidiadau poblogaeth Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol – Canlyniadau ymarferion ymglymiad / ymgynghori'n lleol – Monitro gwasanaethau a chwynion – Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol – Adroddiad Sefyllfa Cyfoeth Naturiol Cymru (SoNaRR) ar gyfer aseidiadau ar sail ardaloedd Cymru ac ardal • Mae'r corff wedi ceisio deall achosion sylfaenol problemau fel y gall fynd i'r afael â chylchoedd negyddol a heriau pontio'r cenedlaethau drwy ei amcanion llesiant.
<p>A yw'r corff wedi cynnwys eraill wrth ddatblygu ei amcanion llesiant?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r corff yn defnyddio canlyniadau ymwneud er mwyn helpu i ddewis ei amcanion llesiant. Mae'r ymwneud hwnnw - boed yn gynradd, eilaidd neu'n gyfuniad – yn adlewyrchu amrywiaeth lawn y boblogaeth. • Mae ymwneud yn adlewyrchu arferion a chynghor da gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol.

<p>A yw'r corff wedi ystyried sut gall yr amcanion wella llesiant a chael effaith eang?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r amcanion llesiant wedi'u cynllunio i wella lles yn yr ystyr ehangaf a gwneud cyfraniad ar draws y saith nod llesiant cenedlaethol. • Mae'r amcanion llesiant wedi'u cynllunio i adlewyrchu a manteisio ar y cysylltiadau rhwng gwahanol feysydd gwaith. • Mae dealltwriaeth ddatblygedig iawn o sut mae'r amcanion llesiant yn effeithio ar/ ymwneud â'r hyn y mae cyrff cyhoeddus eraill yn ceisio'i gyflawni a chyfleoedd i gydweithio.
<p>A yw'r corff wedi cynllunio'r amcanion i sicrhau manteision mwy hirdymor, wedi'u cydbwysu ag anghenion tymor byr?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r corff wedi gosod amcanion sy'n ddigon uchelgeisiol ac sydd wedi'u cynllunio i yrru gweithgarwch ar draws y sefydliad. • Nod yr amcanion yw diwallu angen tymor byr a thymor hwy. Lle mae amcanion wedi'u gosod dros amserlen fer i ganolig, maent wedi'u gosod yng nghyd-destun ystyriaethau neu uchelgeisiau tymor hwy.
<p>Darparu adnoddau a chyflawni: A yw'r corff wedi ystyried sut y bydd yn sicrhau y gall gyflawni ei amcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy?</p>	
<p>A yw'r corff wedi ystyried sut y gall roi adnoddau i'r amcanion llesiant?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae adnoddau wedi'u dyrannu i sicrhau bod modd cyflawni'r amcanion dros y tymor byr a chanolig, ond mae'r corff hefyd wedi ystyried adnoddau, risgiau a/neu sut y gall adnoddau amcanion tymor hwy. • Mae'r corff wedi dyrannu adnoddau i ddarparu buddion ataliol, lle disgrifir y rhain yn ei amcanion llesiant.

<p>A yw'r corff wedi ystyried sut y gall gydweithio ag eraill i wireddu eu hamcanion?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r corff yn tynnu ar ei wybodaeth am amcanion / gweithgarwch partneriaid, ei berthnasau a'i drefniadau cydweithredol i wneud yn siŵr y gall gyflawni uchelgeisiau trawsbynciol.
<p>Monitro ac adolygu: A yw'r corff wedi rhoi trefniadau ar waith i fonitro cynnydd a gwella sut mae'n cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei amcanion llesiant?</p>	
<p>Ydy'r corff wedi datblygu mesurau a threfniadau monitro priodol?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nod mesurau perfformiad yw adlewyrchu'r egwyddor datblygu cynaliadwy, e.e., drwy ganolbwyntio ar ganlyniadau sy'n torri ar draws ffiniau adrannol/ sefydliadol a darparu manteision lluosog (gan gynnwys ataliol) dros y tymor hwy. • Mae 'llynyn euraidd' a fydd yn caniatáu i'r corff adrodd yn glir ac yn dryloyw ar y cynnydd i gyflawni'r amcanion.
<p>A yw'r corff yn ceisio dysgu o a gwella sut mae wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy i osod ei amcanion llesiant?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r corff yn dangos hunan ymwybyddiaeth ac ymrwymiad i wella sut mae'n cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy fel y gall wneud hynny mewn ffordd ystyrlon ac effaithus. • Mae'r corff wedi dysgu o osod amcanion llesiant blaenorol ac o gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn fwy cyffredinol ac wedi gwella'r broses o osod ei hamcanion llesiant newydd. • Mae gan y corff neu gynlluniau i fyfyrion ar sut y mae wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn y rownd hon o osod amcanion llesiant.

Archwilio Cymru

1 Cwr y Ddinas

Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
Rydym yn croesawu Gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.